

Motion till riksdagen 2023/24:1157

av Staffan Eklöf (SD)

Folklig granskning inför ratificering av internationella avtal

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning ska tillsättas för att föreslå en ordning där svenska folket ges en ärlig möjlighet att granska internationella avtal och överenskommelser som kommer att påverka svensk lagstiftning och politik, innan ratificering eller undertecknande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Regeringen får skriva under internationella avtal och överenskommelser för Sveriges räkning. För vissa avtal krävs riksdagens godkännande. Avtalen och överenskommelserna är ofta tämligen okända för allmänheten och är så gott som aldrig diskuterade på djupet innan medborgarna väljer parti i de allmänna valen. Insynen och diskussionen vid tiden för förhandling, undertecknande/anslutning och ratificering är ibland liten även för riksdagen. Ett exempel är UN Global Compact For Migration. Det är en icke-bindande överenskommelse men kan likväl få en styrande påverkan på både politik och rättstillämpning vid migrationsmål, inte minst via de åtaganden som staterna har skrivit under. Det är nämligen inte benämningen som är avgörande för en överenskommelses rättsliga status, utan dess innebörd och huruvida överenskommelsen innefattar förpliktelser. Inför omröstningen i FN:s generalförsamling hade inte mycket gjorts för att diskutera denna avgörande överenskommelse och de åtaganden som de undertecknande staterna gör. När avtalens åtaganden ska införlivas i svensk rätt sker oftast inte heller någon diskussion, och det finns ingen möjlighet för folket att tycka till. Eftersom det folkliga inflytandet vid Sveriges ingående av internationella avtal och överenskommelser är mycket litet kringskärs demokratin successivt för varje avtal som ingås.

För en demokratisk ordning måste folket få tillfälle att granska avtal och få vetskap om vilken lagstiftning som måste ändras i Sverige som en följd av

avtalet/överenskommelsen och hur avtalet i övrigt kommer att påverka politik i Sverige samt få en möjlighet att säga sin mening.

Det kan åstadkommas genom att en paragraf införs i 10 kap. regeringsformen som stadgar att folket ska höras innan regeringen ingår en för riket bindande internationell överenskommelse. Detta bör gälla i de fall lag ändras eller upphävs eller då en ny lag stiftas eller i övrigt gäller ett ämne som riksdagen ska besluta om. Det är således samma kriterier som i 3 § som gäller för när riksdagen ska godkänna internationella överenskommelser. Avgränsningar för tillämpningen kan då luta sig mot befintlig praxis.

Folket kan få säga sin mening genom att man anordnar en folkomröstning, använder sig av digitala röstningsförfaranden eller möjliggör digital namninsamling på en dedikerad webbsida, eller genom att tid ges för manifestationer eller på annat sätt.

Jag föreslår att en utredning tillsätts för att föreslå en ordning där svenska folket ges en ärlig möjlighet att granska internationella avtal och överenskommelser som kommer att påverka svensk lagstiftning och politik, innan ratificering eller innan undertecknande (till exempel vid anslutning utan ratificeringsprocedur), samt att folket får en möjlighet att säga sin mening.

Staffan Eklöf (SD)